

Finanstale 27. september 2023

Finansbyråd Einar Wilhelmsen

Ordfører, naturkrise, klimakrise og forskjells-Oslo er styrende for politikken vi har ført i Oslo de siste åtte åra, og også dette budsjettet. Det sies at “du skal overlate gården i bedre stand enn du overtok den.” Det har vært et mål for dette byrådet. Og byen er knapt til å kjenne igjen.

For å begynne med noe av det som får MITT hjerte til å banke - nemlig trygg, økonomisk styring. En forutsetning for å tilby god velferd og kutte utslipp.

Gjeldsgraden er nå lavere nå enn da vi tok over. Og igjen bekrefter ratingbyrået Standard and Poors Oslo kommunes status med trippel A Stable Outlook. Høyere vurdering kan du ikke få. Det gir Oslo lavere renter på lånene vi tar opp, og viser at vi har trygg og ansvarlig økonomistyring.

Vi styrer med et klimabudsjett, som vi har utvikla. Et nytt forvaltningsverktøy, som kopieres og innføres over hele verden. For eksempel av New York, som kopierer både klimabudsjett og utslippsfrie byggeplasser. I år utvider vi med en helt ny modul: indirekte utslipp, og nye tiltak. Et eksempel på indirekte utslipp som allerede følges opp med konkrete tiltak er matpolitikken vår, og kjøretøy og maskiner. Kommunen jobber med å utnytte og dele på egen maskin- og kjøretøypark sånn at vi trenger færre maskiner. Samtidig vil vi skaffe mer kunnskap og stille krav til produksjon sånn at lavutslippsalternativer kan velges.

Ordfører. Bor du midt i byen må du låse døra. Og døra inn til kommunen, ja den er stadig mer digital. Derfor har vi siden 2015 gjennomført en kjempesatsing på informasjonssikkerhet og personvern. Før vi tok over var det få som jobba med dette i Oslo kommune. Nå har vi etablert et eget fagmiljø, og alle våre mer enn 50 virksomheter har personvern- og informasjonssikkerhetskoordinatorer. Vi har også et eget responsteam som følger opp sårbarheter og hendelser. Selv om vi har oppgradert og investert i mye nytt utstyr vil dette alltid være en kamp mot klokka. I dette budsjettet fortsetter vi satsinga.

Ordfører. Vi har gjort Oslo til en bedre by å bo i, og det synes! Det er bare å ta seg en tur ut døra. Iblant sykler jeg fra Bøler - til Rådhuset - og så videre opp til vestkanten der foreldra mine bor. Turen starter omtrent ved Bøler bad som åpna igjen i fjor, etter at vi pussa det opp. Kjempefint! Og så mye billigere det er blitt for unga å bade og å lære å svømme på kommunens bad. I general Ruges vei har det blitt opphøyde sykkelfelt. Vi har faktisk tidobla antall kilometer ny sykkelvei i året. Og det synes over hele byen. I budsjettet setter vi av penger til 20 nye kilometer med ny og oppgradert sykkelvei neste år.

På Hellerud har Oslo fått ny T-banetunell, og det er ny t-banebru på Brynseng. Forbi skolen på Etterstadsletta er det blitt både tryggere kryss og innsnevring der skolebarna går over veien. Over hele byen er det nå hundrevis av sånne tiltak - humper, bredere fortau, lavere fart, trygge kryss som prioriterer de som sykler og går. Og mange flere kommer med dette budsjettet! På Jordal og Galgeberg er det blitt hockey, betongskateanlegg og ny amerikansk fotballbane, og man kan se på Hovinbekken, som snirkler seg forbi folk som kaster avlange fotballer og unger på skateboard. På vei videre renner bekken, som vi akkurat har åpna, ned gjennom nye Klosterenga skulpturpark. Viktig for flomvern, for naturen og for folk. Og vakkert!

Ned mot Rådhuset kan man sykle forbi nye Middelalderparken som snart er ferdig, og videre forbi den nye populære lekeplassen på Stasjonsalmenningen. Rådhusgata er blitt enveiskjørt og fått sykkelfelt, mens Christiania Torg har blitt stengt for gjennomkjøring og fått mer byliv. Og så er det jo fristende å stoppe litt opp på Rådhusplassen og slappe av på en benk. Jeg tviler på at det blir åpna for gjennomgangstrafikk og turbusser her igjen.

På oversida av Vigelandsparken kan man ane forberedelser til bygging av Fornebubana. Bussene som passerer har blitt elektriske og innen nyttår blir Oslo verdens første hovedstad med helt utslippsfri kollektivtrafikk, 5 år før tida. Og forresten, ordfører, vi har satt ned billettprisene både for barn, familier og på enkeltbilletter.

Ordfører, når jeg nærmer meg huset til foreldra mine kan jeg nesten se innslaget til den nye reservevannforsyninga på Huseby. Bortfall av vann er i risikovurderinga vurdert som omtrent like sannsynlig som en global pandemi. Men prosjektet ble utsatt i 30 år. Smått utrolig. Men vi bygger!

Og liker man byggeprosjekter kan man også svinge oppom Hovseter skole, hvor vi rehabiliterer nytt skolebygg og en ny skolepark til glede for både elever og nærmiljøet. Så kan man runde av med å kikke på Voksen skole, som er en av mange som har fått solceller på taket. Og når vi bygger nytt, ordfører, når vi bygger på, og rehabiliterer i stor skala i hele byen gjøres utbygginga fossilfritt og mest mulig utslippsfritt. Og etter kravene i Oslomodellen om hele og faste stillinger i 100 prosent får folk tryggere arbeid og lønn mellom oppdrag.

For ordfører, vi har bygget og pussa opp baner, friidrettsanlegg, haller, bad, små nærmiljøanlegg og klubbhus over hele byen som kommer alle til gode, uansett størrelsen på lommeboka. Og vi trenger gratis møteplasser. Tidligere i sommer åpna vi 3x3 basketballbane på den grå parkeringsplassen ved siden av den midlertidige flerbrukshallen ved Botanisk hage. Bylivsgata på Grønland vant nylig en byutviklingspris, og lekeplassen kommunen har laget på Kirsebærlunden bak Tøyen T-banestasjon har blitt en Oslos mest populære. En kjempesuksess. Og vi setter derfor av penger for at byen vår får flere slike gratis møteplasser.

Ordfører. Det er i Oslo hvor du finner størst forskjeller mellom folk i Norge. Utjevning av forskjeller har vært noe av det viktigste for dette byrådet. Derfor er det positivt at de siste tallene til SSB viser at færre barn i Oslo vokser opp i fattigdom enn i 2015.

Samtidig er det krevende tider, derfor økte vi barnetilleggene i sosialhjelpa kraftig i fjor. I sommer økte vi sosialhjelpa ytterligere. Nå viderefører vi.

Men ordfører, for å utjevne forskjeller så må alle unger få lov til å delta. Derfor er jeg glad for at innsatsen vi har lagt ned i å få flere barn inn i barnehagen virker. Fra 2015 ser vi en tydelig økning av andelen barn som går i barnehage, særlig blant minoritetsspråklige barn.

Ordfører. I politikken betyr personlig engasjement mye. Noe som ikke ville skjedd uten ditt personlige engasjement, er gratis halvdagsplass i AKS for de 25 000 barna på 1. til 4. trinn. Din ide er blitt byrådets prosjekt, og nå nasjonal politikk. Men kvalitet er viktig. Derfor har vi satt i gang lokalt samarbeid og tilbud blant annet innen idrett og kultur gjennom kulturskolen og idrettskretsen. Dette skal vi fortsette med! Og vi satser på kompetanseheving og etterutdanning av ansatte i AKS, blant annet for å styrke unges leselyst.

De siste åra er det også gjennomført en kjempesatsing på bibliotek. I fjor gjorde vi biblioteket på Tøyen større. I dette budsjettet foreslår vi også å opprettholde midlertidig bibliotek Linderud og det utvida bibliotekstilbudet på Romsås.

Ordfører. Antallet elever i skolen med behov for omfattende spesialundervisning, har over flere år vært økende. For neste år foreslår vi en kraftig økning for å styrke tilbudet til elever med særskilte behov. Men, ordfører. Byrådet har også sørget for at vi har bygget og bygger mange nye skoler. Tidligere i år stod blant annet Voldsløkka skole og kulturstasjonen ferdig, mens Refstad, Bentsebrua og Hovseter skole kommer neste år. Nordstrand i 2025. Utvidelsen av Edvard Munch vgs. i 2026. I revidert budsjett vedtok vi bygging av Bjørvika skole. Nå vil vi bygge en helt ny videregående skole i Myntgata. Går alt etter planen står begge skolene klare i 2027.

Skolen i Myntgata skal ha en betydelig andel yrkesfagelever på restaurant- og matfag, salg, service, og reiseliv og også ha betydelig innslag av næringsarealer. Næringslivet vil støtte opp om skolens fagtilbud, og skolen bidrar til næringsutvikling.

Noe av det jeg gleder meg til i 2024 er det nye Tøyenbadet. Et stort folkebad for hele byen, med ny flerbrukshall. Og bare et steinkast unna, på Gamle Munchmuseet, setter vi i dette budsjettet av midler til flerbrukshus for kunst og kultur. Til glede for lokalbefolkninga, og hele Oslo.

Ordfører. I Oslo er det vanligst å gå eller ta kollektivtrafikk. Under en av tre daglige reiser skjer med bil. Siden vi tok over er det blitt 1,5 million flere avganger i kollektivtrafikken, noe som tilsvarer 30 000 ekstra turer i uka. Det betyr noe for alle oss som skal på skole, jobb eller fritidsaktiviteter. Men koronapandemien traff Oslo

hardt, også kollektivtrafikken. Vi ba jo folk om IKKE å ta bussen. Derfor har vi brukt store summer på å opprettholde kollektivtilbudet med forskjellige tiltak for å få folk tilbake. Og det fungerer, men passasjerene er ikke fullt ut kommet tilbake etter pandemien. Byrådet foreslår derfor betydelige midler for å opprettholde og utvide antallet avganger de neste fire åra.

Rosa busser, eller eldresenter på hjul, som enkelte kaller det, gjør det også mulig for flere eldre å komme seg rundt omkring til en billig penge. Nå vil vi utvide tilbudet til Nordstrand og Søndre Nordstrand. For folk blir eldre, vi lever lenger og det er bra. Men bemanningsutfordringene i eldreomsorgen har blitt synlige for alle det siste året. Derfor har vi også satt av betydelige midler til et kompetansefond for kommunens ansatte, og disse vil blant annet bli brukt neste år.

Bystyret ønsker å gå fra institusjonsbasert eldreomsorg til en aktiv alderdom, hvor folk kan bo trygt hjemme lengre. Derfor er satsinga på flere ansatte i hjemmetjenestene og god bydelsøkonomi viktig for byrådet. Samtidig skal alle være trygge på at en sykehjems plass står klar, når det trengs. Helsehusene spesialiseres og styrkes derfor med flere ansatte. Men vi må også gjøre helse og omsorgsyirket enda mer attraktivt. Heltid gir bedre kvalitet i tjenestene, bedre arbeidsmiljø og bedre personaloppfølging. Derfor åpnet vi tidligere i år et helt nytt sykehjem, Lambertseterhjemmet, med bare hele og faste stillinger. Nå foreslår byrådet å åpne nok et sykehjem, Tåsenhjemmet, med bare hele og faste stillinger.

Neste år åpner også Majorstuhjemmet og Furuset Hageby, en landsby med mindre bogrupper, arbeidsplasser og oppholdsrom for 112 beboere med demenssykdom. Beboerne skal få et så normalt hverdagsliv som mulig med butikk, restaurant, legekontor, frisør- og fotpleie tilbud og klubb/ hobbyrom. Senere kommer Mortensrud sykehjem, Omsorg+ i Kjelsåsveien og Hoff og Aasta Hanseteens vei. Dermed vil byrådet ha etablert nærmere hele 1340 Omsorg+ boliger innen 2030.

Ordfører, noe av det viktigste som er gjort på rusfeltet de siste åra er å ha boligtilbud og oppfølging der folk faktisk bor. Derfor er bydelene styrka for å kunne følge opp folk tettere. Eldre med langvarig rusproblematikk, og som samtidig har helseproblemer, har derimot behov for et egna tilbud i langtids hjem. Vi har derfor styrka tilbudet med ekstra, forsterkede plasser til denne gruppen ved Stovnerskoghjemmet. Nå settes det av penger varig til dette. Samtidig foreslår vi å varig gjøre om Adamstuen omsorgssenter til forsterket omsorgssenter. Det trengs. Bemanninga ved de forsterkede bo- og behandlingseenhetene Lassonløkken og Svingen, samt Thereses hus ble også styrka i fjor.

Til slutt, ordfører. Slasken i Dagsavisen, Aslak Borgersrud, minnet meg på at tidligere finansbyråd Robert Steen startet sin første budsjettframleggelse med Halldismorens Vesaas sitt dikt "Tung tids tale" med refrenget: "Det heiter ikkje: eg – no lenger. Heretter heiter det: vi".

Et annet dikt som har betydd mye for meg er Rolf Jacobsens dikt "Landskap med gravemaskiner":

"De spiser av skogene mine.

Seks gravemaskiner kom og spiste av skogene mine.

Gud hjelpe meg for en skapning på dem. Hoder
uten øyne og øynene i baken.

De svinger med kjeftene på lange skaft
og har løvetann i munnvikene.

De eter og spytter ut, spytter ut og eter,
for de har ingen strupe mer, bare en diger
kjeft og en rumlende mave.

De har blindede øyner og lenker om føttene.
De skal arbeide i århundrer og tygge blåklokkene
om til asfalt."

Utdraget dedikerer jeg til alle som vil bygge i Marka!

Ordfører. Her er Oslo kommunes budsjett for 2024.